

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt' roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 pap. komornik.

Majiteľ a vydavateľ:
 JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín,
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Mungovci bez haňby.

V súkromnej spoločnosti netrpia takéto človeka, o ktorom svet hovorí, že je kmín. Keby aj taký človek, na ktorého v tak vážnej spoločnosti ako je zákonodarstvo, vykrikujú že je zbojník, prekročil prah takej miestnosti, kde sa oachodia počestní ľudia, doista vyletel by ztadiaľ, bo statočný človek nestrpí, aby vedľa neho kmín sedel. Poriadna spoločnosť vybere si svojich členov a bedlí, aby do nej nedostali sa podozriví a biľagovaní ľudia, bo čestný človek priateľ sa len s čestným bližným. Z ďaleka ale vyhybuje kmnímom. Billagovaný a opovržený oplán však obyčajne má v srdci toľko samocitu že sa netisne medzi poriadnych ľudí, bo vie, že by ho opluli a von vyhodili.

No náš ministerpredseda nemá takého samocitu. Jemu do očí mrštili tú obžalobu, že krajinské peniaze upotrebil na kortešacie a že prevádzal rôzne spatné obchody. To sa však nedotklo statočnosti a samocitu ministerpredsedu. Neušiel z tej spoločnosti, kde mu vysokovážení a čistého charakteru politikovia vykričali, že kradol, že je kmím, Lukács tie urážky bez slova strčil do vaku, ba ani sa len nezapýril, ani ho nevyhodila tá driečna spoločnosť, v než je on takým smelým víťazom. Oh, tá spoločnosť, Lukácsa uznáva a vyhlasuje za nevinného, bo keď Lukács túto spoločnosť kúpil za tie peniaze, ktoré od neho krajina zpiatky žiada.

Počestný človek nestrpel by ani za minútu tie hany, aby ho voľakto s krádežou obviňoval lež šiel by pred súd a za urážku tam by sa ospravedlnil a hľadal zadosťučinenie. Lukács

však nekonal tak. Jeho žalobník pred súdom chcel vystúpiť proti nemu s dôkazmi, súd ale nedovolil Désymu, aby dokázal svoju obžalobu. Lukács nechce ísť ani pred snemový výbor, aby sa tam očistil, bo nedôveroval, že by sa očistiť mohol. Ba aj porotného súdu sa naľakal mluviac, že porotci v novšej dobe také výroky vynášajú, že mungo aby ani nešiel k porote zadosťučinenie hľadať. Lukács teda je toho povedomia, že ani riadny súd, ani snemový výbor, ani porota nesúdily by tak, ako on chce. Číti teda že je vinen a že by prehral pravotu proti Désymu. Iný človek, ktorý nemá takú hrubú kožu, akú má Lukács a ktorý dá volačo na statočnosť, doista vzdal by sa úradu a vyhyboval by spoločnosti. Nie tak Lukács. On si to nevšímne, ba ovšem — vychvaluje sa, že istejšie sedí vo svojom kresle ako sedel predtým a že mungovia nikdy nezomrú.

Koľko zloby, cynismu a pretvárania je potrebné k tomu, aby sa takto choval jedon ministerpredseda o ňomž celý svet vie, že je pana mista? Čo mu dáva mravnej sily?

Nikto iný, ako tí mungovia, ktorým Lukács zo štátnej pokladnice dal na poslanske mandáty. Opozícia nemôže vystúpiť proti Lukácsovi bo jaknáhle počne v krajinskom sneme spomínať panamy Lucsové, jaknáhle vyzve mungov, aby vrátili tie ukradené peniaze: Tisza zaraz vydá rozkaz policajtom. aby neprijemnú opozíciu vyhnali zo snemovne. V krajinskom dome je Lukács v bezpečnosti. Nie tak v dome magnátov. Tam žandári nemali prístupu. Tam opozícia smeľe mohla na sodpovednosť vziať Lukácsa. Aj vstali jedon po druhom: Aurel De-

sewffy, Desider Prónay, Ján Hadik, Ladislav Szapáry, Imrich Károlyi a iní veľmoži a žiadali od Lukácsa, aby sa očistil z pod obžaloby, aby verejne povedal, kam podel tie peniaze, ktoré Uhorská Banka vyplatila do krajinskej pokladnice. Imrich Károlyi a Ulmann s dôkazmi chceli potvrdiť obžaloby Désyho. Lukács so zlým svedomím, s bladou tvárou načúval reči opozičných veľmožov. Cítil sa ako na smrť odsúdený. Jeho priatelia hľadeli naň s polutovaním. Ján Hadik tú strašnú obžalobu hodil Lukácsovi do očí, že preto sa obáva s pravdou vyrukovať, bo svedkovia vedeli by dokázať, že ministerpredseda cigánil. A Lukács aj to strpel. Čo je to jeho draplavej koži, ktorú nič na svete neopáli. Jedine šťastie bolo pre Lukácsa, že má väčšinu aj v dome veľmožov a tá v známosť vzala jeho prázdnu výmluvu,

To však neočistí Lukácsa. Marne okolkuje, marne zapiera, že štátne peniaze svedovoľne upotrebil na zakúpenie mungov, A keď ministerpredsedovi verejne v zákonodarstve, teda pred celou krajinou do očí šmaria také obžaloby, že zpreneveril štátne peniaze, že kradol a on vzdor toho sa nehaňbí, neopustí svoje miesto, to je zrejším znakom hrozného mravného poklesku nielen Lukácsa, lež aj celej mungovskej strany.

Cirkev v rímskych katakombách.

S osem obrázkami.

V Ríme na sedem vrchoch vystavenom veľkom a hlavnom meste katolíkov sveta stá a stá chrámov Božích ohlasuje víťazstvo svätého Kríža. V sídelnom meste zemského miestodržiteľa Krista Pána, nástupca svätého Petra, rímskeho pápeža vo veľkolepých bazilikách a na nepočetných, drahocennými pokladmi umenia naplnených, s tradíciou mnohého stolia posvätených miestach, horliví veriaci príležitosť majú rozmýšľať o víťazstve, ktoré kríž Vykupiteľa vydobyl nad svetom pohanským.

Prítomne práve tisícšesťsto rokov je tomu, čo cisár Konštantín Veliký, na pamiatku zázračného víťazstva, aké pod praporami znamením kríža ozdobenými, vydobyl nad pohanom Maxentiusom, v Meste Miláne vydal nariadenie, ktorým dovolil verejné vyznávanie a prevádzanie kresťanstva.

Dotiaľ totiž, cez tristo rokov po narodení Krista Pána rímska štátna moc ohňom a mečom prenasledovala kresťanov. Uplné víťazstvo kríža ale už tisícšesťsto rokov ohlasujú nielen nesčíselné veľkolepé baziliky a pomníky starožitnosti postavené v meste Ríme, lež aj pod samým mestom nachodiace sa rozsiahle katakomby, ktoré vlastnými očami uvidia horliví pútnici, ktorí pripojia sa ku krajinskej púti, ktorú do večného mesta Ríma 28. apríla, vede Katolícka Ľudová Jednota.

Evanjélium Krista Pána, ktoré ohlasovalo sebazaprenie, lásku k bližnému, premáhanie a sdržovanie sa telesných naruživostí, nelúbilo sa pohanskému svetu, ktorý zcela ponorený bol v bahne nemravnosti. Rímski panovníci zväčša boli zúriví tyrani, ľud ale túžil jedine po zábavách a telesných pôžitkoch. Pohanskí cisári a zároveň aj zdivelý ľud, okrem ohavných výstupkov najväčšiu rozkoš nachádzal v ukrutnosťach a v prelievaní krve.

Oporvených kresťanov upotrebovali k vyplneniu ich krvežízivosti, Šialení tyrani ako zvestný ukrutný cisár Nero na stá a stá dali polapať kresťanov, rozkázali ich vyviešť do verejných zahrad, kde kati obľali ich smolou, obložili slamou a pred výskajúcimi zástupami pohanského ľudu zpálili ako živé horiace fakle.

Za mnohých príležitostí zas ubohých kresťanov, ponevác nechceli sa klaňať pohanským modlám, v cirkuse, verejnom zábavnom mieste zdivelého ľudu, do boja postavili s gladiátormi a keď títo ozbrojení ostrými mečami rúbali a sekali mučedníkov, pohani, chlapi a ženy, pri pohľade na krv nevinných, tým viacej vískali od rozkoše a kričali po nových obeťach.

Tieto ukrutnosti však neuspokojily krvežízivosť pohanov. V spomenutom cirkuse pred tisícami ľudu na ubohých kresťanov, ktorí nechceli zapreť Krista Pána, zväčša na ženy a útle deti, z podzemných komôr pustili vyhľadovaných dravcov a keď tie bestie trhaly telá a drúzgaly kosti mučedníkov, besní pohani tým viacej revali: «pred dravcov s kresťanmi!»

Proti týmto hrozným ukrutnostiam kresťania okrem modlitby a nezkladnej viery v Krista Pána, mali len jedno útočisko, vyhľadávanie totiž takých miest, kde ich netušia a nevidia ukrutní pohani a kde slobodne odbavovať mohli ich

Zfatie sv. Cecílie.

pobožnosti a v bezpečnosti vyznávať vieru v Ježiša Krista. Takéto miesta boli katakomby, hlboko pod Rómom na viacej mil rozprestierajúce sa gány, v ktorých pôvodne len pochovávali umučených kresťanov, pozdej ale, pri vždy vzrastajúcom ukrutnom prenasledovaní, služby Božie potajomne odbavovali prví kresťania.

Vchody do katakomb nachodily sa von z mesta. V stenách týchto podzemných gánov v diarach do skál vyrúbaných ležaly tela mučedníkov, ktorých kosti ako reliquie svätých prítomne nachodia sa v našich oltároch. Nejedná kresťanská matka k hrobu umučeného otca dovidla sem svojho synka a učila ho ako v čas potreby i mučedníctvo podstúpiť má za vieru Krista Pána.

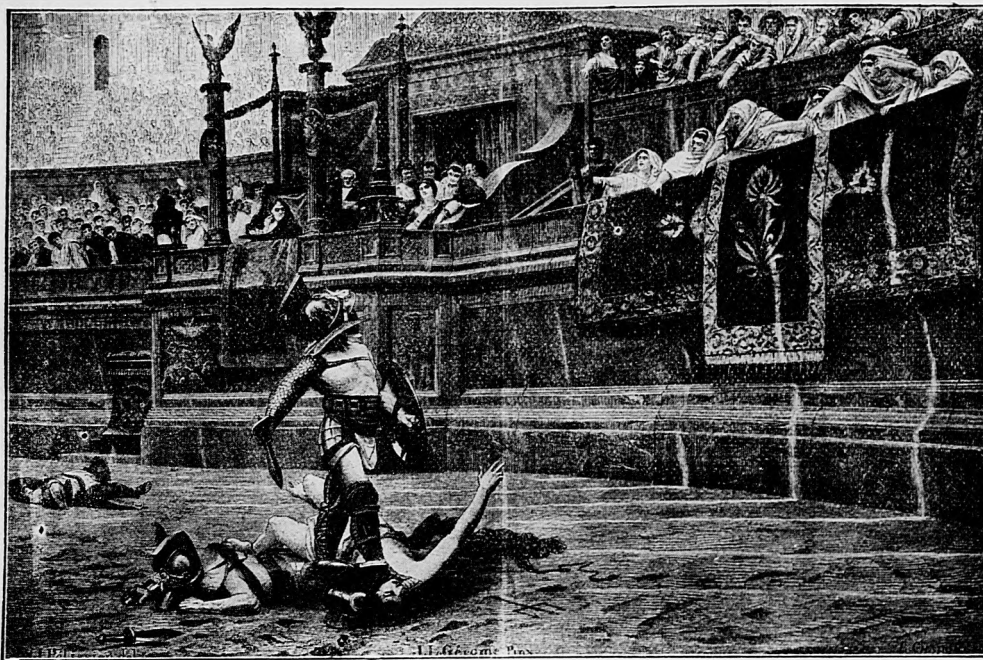
V Podzemných gánoch miestami nachodily sa i širšie priestory a tu ako v kostoloch, prví kresťania odbavovali služby Božie a vedľa hro-

bov mučedníkov Všemohúcemu obetovali sväté omše. Neboli však ani tu v bezpečnosti. Špehúni pohanskej moci vykutili ich úkryty a neraz keď sa ich najviacej sošlo k pobožnosti, napadli ich pohanskí žoldnieri a mnohých rozsekali hneď na mieste, mnohých však odvedli do cirkusa, kde umreli ako mučedníci. Krv mučedníkov ale slúžila ku vzrastu stromu kresťanstva. Vždy viacerí a to nielen z ľudu lež aj z najpoprednejších rodín rímskych prihlasovali sa k novej viere. Divá vzteklosť pohanskej moci ale nešetřila nikoho. V jednom našom vyobrazení spatrujeme svätú Cecíliu, ktorá pochádzala z najvyvýtečnejšej rodiny rímskej. Pohani najvyranejšími prostriedkami nútili ju, aby sa zriekla kresťanstva. Keď sa im to však nepodarilo, v jej kúpeli chceli ju zadusiť dýmom. Napokon dali jej zfať hlavu. Umučenú pochovali tiež v katakombach. Ako ale zvíťazilo kresťanstvo na mieste jej domu, na pamiatku umučenej postavili skvostný kostol. Kúpeľná jej izba, v ktorej ju mučili, je spodný kostol veľkolepého chrámu. Prekrásny jej pomník ktorý tiež predstavujeme vo vyobrazení, najpeknejšia pamiatka je na časy tristoročného prenasledovania kresťanov a na Cirkve v katakombách, ktorá konečne zvíťazila a dnes po tisícšesťsto rokoch, v skvostných bazilikách večného mesta, zarovnak ako v kostoloch jednotlivých dedín, po celom svete ohlasuje víťazoslávne:

«Križ Ježiša Krista skvet sa bude až do konca sveta!»

Pohani napadli katakomby.

Rímsky cirkus.

Čo bude z Uhorska a z jeho ubohého ľudu?

Napísal: Karol Huszár, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu šárvárskeho.

Dokončení.

Nestranne uvažujúc verejné pomery Uhorska, nesmieme obeisť tú vážnu záležitosť, pod ktorou nevýslovne mnoho trpia všetky vrstvy kresťanského ľudu a celá krajina. Toto ale je

5. politika.

Včas krajinských volieb kto hrá ten najsmutnejší a spolu aj najhnusnejší zástoj? Ktože vtedy prevádza ohavné dušekupectvo, ktože vtedy cieľom zfalšovania pravej vôle ľudu, najviacej behá za fôišpánmi, hlavnými slúžnovecami a notármi, či nie židovstvo? Každý vie, že koliebkou mungov kolísali v krčmách. Keby vtedy židi neboli toľko sem-tam lietali, keby neboli toľko podplácali, keby sa neboli toľko vyhrážali, nad koalíciou nikdy by neboli zvíťazili mungovci. Len židovstvo nanútilo krajine terajšiu politiku násila.

Kým pod politikou mungov trpel len ľud, zatiaľ každý židák ako besný behal v záujme mungov. Ako ale mungovci nepočtené milióny odhlasovali na vojsko a nepatrná čiastka týchto výdavkov vyhodena mala byť aj na židov, vtedy židia Vázsonyi (Weisfeld) a Pavel Sándor (Schlesinger) hneď začali vrčať ako

psíci, keď im dakto kosť uchvátnie. Fabrikanti s veľkou subvenciou, štátni liferanti s hojnými výhodami, panamistickí bankári začali vrešťať a rázom povstala celá židovská revolúcia. Aknáhle ale nalakani mungovci k vôli židom odročili prevedenie nového daňového zákona a nad to ešte za hlavného mešťanostu Budapešte vymenovať dali žida Heltaiho hneď utíchol veľký škrek židov bo títo noví vlastenci aj politiku za «gšeft» považujú. Dokázala to aj pravota Dé syho.

Moc židovstva je už tak nesmierna v krajine, že páni neopovážia sa ani muknúť a dnes zajtra aj ľud musí kušať. *Tisza a Lukács ale na tom pracujú, aby židia ešte väčší páni boli v Uhorsku.* — Po tomto však každý zdravého rozumu človek musí sa pýtať

6. Akej budúcnosti ideme v ústrety?

Z pomedzi krajinského obyvateľstva 60 percentov je katolíkov, 14 percentov je kalvínov, 7 percentov je luteránov, 13 percentov je gréckych katolíkov, 5 percentov je židov. Rímskych katolíkov je **9 miliónov, židov je len 911 tisíc** a predsa títo chcú rozkazovať katolíkom. Neni to hrúza?

V Budapešti je 23, vo Veľkom Várade 24, v Satmári 19, v Miškolci 19, v Máramarossigete 19, v Rábe je 12 percentov židov z pomedzi tamojšieho obyvateľstva. Skrže to teda, že dľa nešťastného volebného zákona, hlasovacie právo vo veľkom počte dostane mestské obyvateľstvo, rozmnožené budú len vóta židovské. Väčšina katolíkov býva po dedinách. V tej miere teda ako mestskému obyvateľstvu dajú väčšieho politického práva, ukratia a o politické práva ozbijajú katolícky ľud vidiecky.

Skrže to, že mungovci politické právo, teda hlasovanie, dajú len takým, čo vedia čítať a písať, z politického práva vytvoria, o hlasovacie právo ozbijajú **642 tisíc katolíkov.**

Skrze to, že Lukács a Tisza ich zvestným zákonom volebného práva bez rozdielu dávajú takým, čo odbavili stredné školy, zároveň voľkajú len židovstvu. Tí čo odbavili vyššie školy o 5—6 rokov prvej ako druhí občania dostanú hlasovacie právo. Roľnícky ľud nemôže za to, že nemôže odbavovať vyššie školy. Čo by bolo z Uhorska, keby z dedín každý tislul sa na Universitu. Ostatne každý dobre vie, že štát viacej utisnutý je na dedinských gazdov, ako na tých mudrcov, čo vychodili vysoké školy. Nielen hlúposť, lež hrozná nesvedomitosť je teda, že Lukács, Tisza s ich mungovskou bandou o volebné právo ozbíjajú práve hospodársku triedu, ktorá krvopotnou jej prácou živí celú krajinu. Každému hospodárovi káže to jeho povolanie, aby v záujme celej krajiny zriekol sa vyššej vzdelanosti. Za túto obeť ozaj nezastúži, aby ho tým pokutovali, že ho pozbavia volebného práva. Poľnohospodárska trieda jej prácou a nezklatnou vernosťou najviacej prispieva k udržaniu krajiny, neslobodno teda zachodiť s ňou ako s popolvákom. Toto ale robia Tisza a Lukács.

Pravdu mal Géza Polónyi, keď povedal, že dlu mungovského zákona pri budúcich voľbách ablegátov nebudú voliť poľní hospodári, ani remeselníci, lež črieda úradníkov a od týchto závisiaci štátni líferanti a árendáši regálov.

Štefan Haller krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany vykázal, že dľa mungovského volebného práva z odvislých a nesamostatných ľudí voličov bude 567 tisíc, kdežto posial takých voličov bolo len 162 tisíc, z neodvislých, teda zo samostatných občanov vyše 30 rokov ale 553 tisíc nebudú mať volebné právo.

Volebného, teda najkrajšieho občianskeho práva

ozbíjané bude 2 milliony 380 tisíc občanov vyše 24 rokov.

Medzi tými, čo ozbíjaní sú volebného práva sú poľnohospodárski robotníci, priemyselní robotníci, malí hospodári, čo v majetku majú menej ako 8, patrične menej ako 16 jochov a občania čo plalia dane nižšie 20, patrične nižšie 40 korún.

Zo 791 tisíc poľnohospodárskych robotníkov mungovci volebné právo dajú len 95 tisícom.

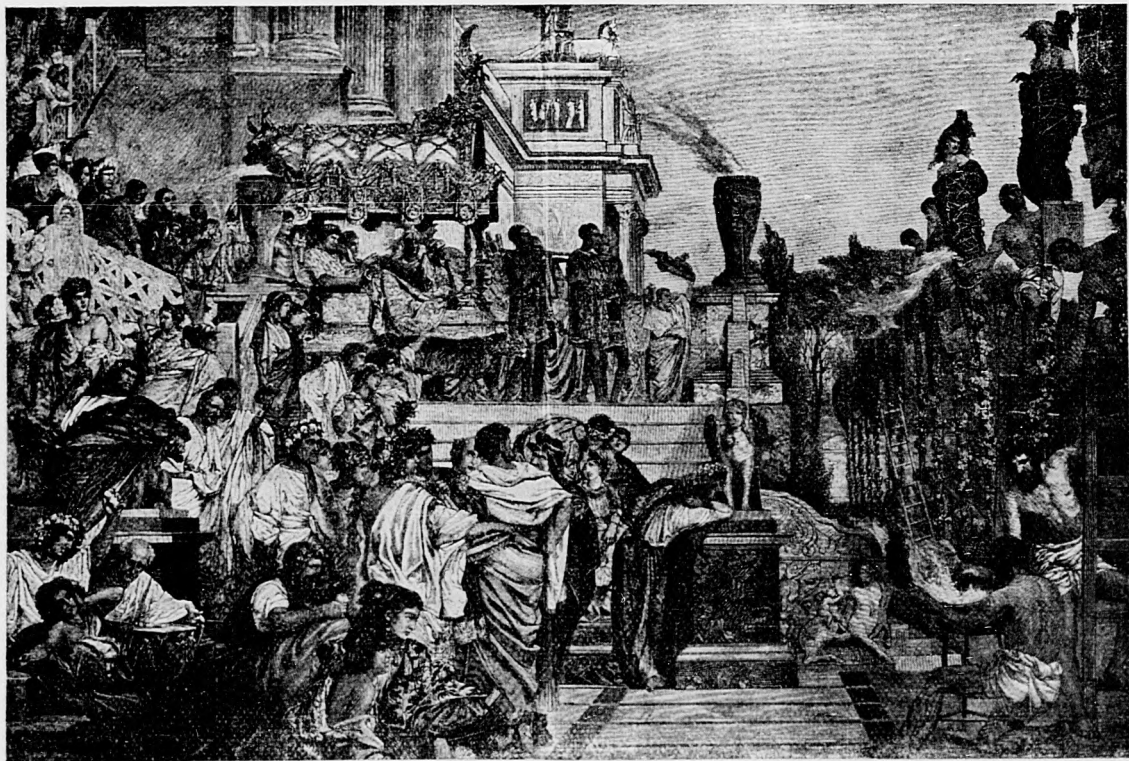
Z 353 tisíc priemyselných robotníkov a nádeníkov volebné právo dostanú 224 tisíce.

Čo zhrešil ten dedinský robotník, že mu mungovci menej práva dajú ako bezbožným, medzinárodným revolucionárom a socialdemokratom?

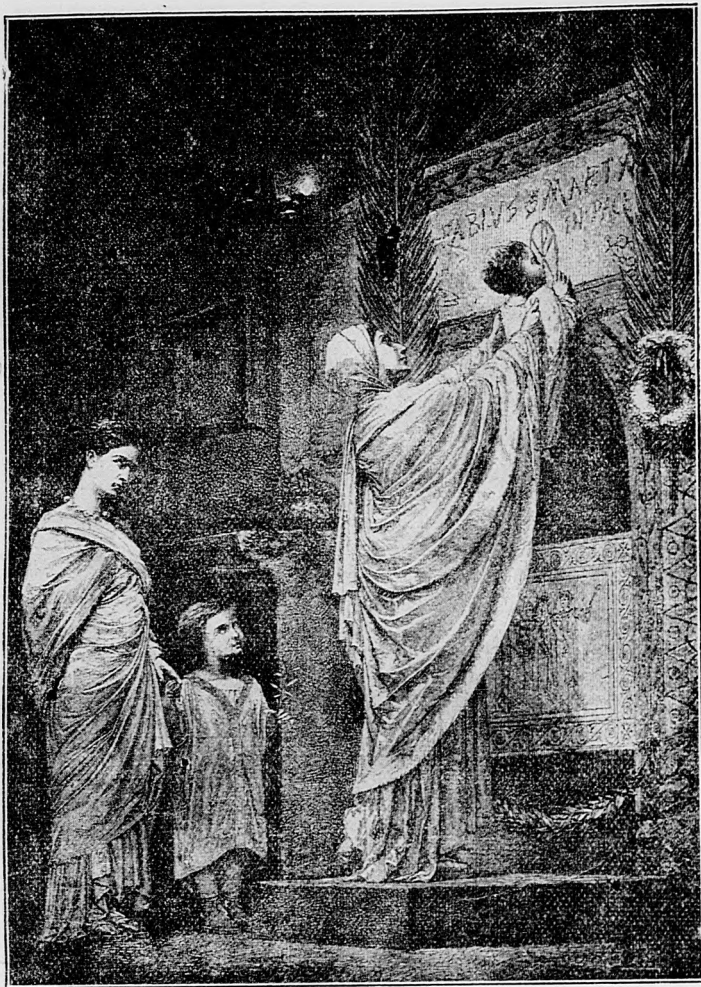
Nech si dajú práva včelám, ktoré pracujú vo fabrikách, pri tom ale nech utláčajú mravcov čo sa hemžia na poli.

Velká nespravedlivosť proti kresťanstvu je, že mungovci volebné právo vo veľkom počte dávajú len takým, čo odbavili stredné školy, bo tým nezaslúžené nadprávo poskytujú židákam.

Žid nedá svojich synov na ťažkú telesnú prácu, lež ich pošle do školy. V našich stredných školách len sa tak hemžia židovskí chasníci. Čo bude ale z týchto mnoho malých židov, keď

Nérové fakle.

Poučovanie k mučedelníctvu.

budú veľkí židáci, o tom poučujú nás nasledujúce čísla:

V stredných školách nachodí sa päťkrát toľko židovských žiakov, ako by ich malo byť pomerne ku počtu ich rodín.

Na univerzitách je prítomne súhrnom 5000 katolíkov, 2600 protestantov a 3462 židovských poslucháčov.

Medzi juristami miesto $\frac{1}{20}$ je $\frac{1}{3}$, medzi technikmi miesto $\frac{1}{20}$ je $\frac{1}{3}$ a **na lekárskej univerzite je viacej židov ako všetkých kresťanov dohromady.**

Na univerzite umelcov, počet kresťanov už zcela dosiahli židáci.

V budúcnosti teda židáci budú u nás: zákonodarcami, lekári, merníci, pravotári a vyšší úradníci. Tí teda budú mať prednosť nielen pri volebnom práve, lež ako novopečená inteligencia aj najväčší vplyv v krajine.

Pravda čo sa vojska týka, so zmužilým židovstvom vyzerá to celkom ináč

Behom desať rokov u nás rozmnožilo sa

židovstvo o 121 tisíc, vzdor toho ale behom tých desať rokov za vojakov dali viacej len 4 hrdinských junakov.

Katolíci od roku 1900. do 1910 dali 31-krát viac vojakov ako židia, kdežto pomerne k ich počtu mali ich dal len 13-krát viacej.

Od 30 rokov hrozne rozmnožuje sa židovstvo, od 20 rokov však postupne dáva vždy menej vojakov.

Miesto poľných hospodárov pri voľbách hlasovať budú židia.

Miesto židov ale za vojakov pojdu a vo vojne krv prelievať budú synovia kresťanských poľných hospodárov.

Natolko nespravodliví sú mungovci ku kresťanskému ľudu a natolko volkajú židom.

Čo bude z Uhorska a z nášeho ubohého ľudu kresťanského, jestli čím skorej do horúceho pekla neodpráši za ukradené peniaze sohnatú celú bandu mungovskú?

Čo bude z našej krajiny, jestli kresťanský ľud neprecitne, nezhodí zo seba pažravé pijavice, ktoré vyzierajú ho do posledného špíka? V terajších hrozných pomeroch

Ako môžeme pomôcť krajine a kresťanskému ľudu?

Milí bratia kresťanskí! Podajme si ruky, pomocou a silou spojených stránok opozície vykynozme čriedu mungovskú. K obrane viery a kresťanského ľudu po všetkých dedinách podporujme *Katolícku Ľudovú Jednotu*. Rozširujme *«Kresťana»*. Po všetkých stranách neunávene pracujme za zveladenie sa *Kresťanskej Ľudovej strany*.

Katolícky ľud nech sa poučuje a vzdeláva, vytrvalou a neunávenou usilovnosťou nech na tom pracuje, aby utratené pozemky, podniky a peniaze zpiatky zadovážiť si mohol.

Jestli to pevne sľúbime a sľub náš aj verne zadržíme, vtedy krajina a ľud dosiahnu nového zveladenia a rozkvetu. Keby ale kresťanský ľud, vzdor tohoto braterského upozornenia i napozatým neotvoril oči a ďalej chlível v hriechnej nečinnosti, vtedy Uhorsko dnes-zajtra stane sa zaslúbenou zemou *dovandrovaného židovstva*.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

To i to o alkohole.

Napísal: Dr. Jozef Tiszo.

(Dokončenie.)

Otec, ktorý bol dobrý a láskavý, keď navykne na alkohol, stane sa hrozným a nemilosrdným, bije manželku, trápi dietky, láme, družga čo mu do ruky príde. Matka plače, pred divo kosťou manžela, uteká do sveta, nenajde doma radosti vo dne a odpočinku v noci; tie znaky na tvári a po celom tele, ktoré opitý manžel bitkou jej zapríčinil, dokazujú, že je opravdovou mučedníčkou, ktorej osud je len trpeť všetku tú besnotu, ktorá nachádza sa v pálenke.

Čo je ale z tej domácnosti, v ktorej priam manželka oddaná je tejto náruživosti? Je to horšie od peleše lotrovskej! Muž v práci ukonaný nenajde doma poriadku, čistoty a lásky, po cudzých domoch, po krčmách hľadá to, čo doma najst nemohol: nepravosť manželky dovršená býva odpúdením sa manžela od domovizne, jestli si len nebude chcieť pomôcť surovším spôsobom bitky! Či tak alebo tak: opilstvo jedného alebo druhého člena rodiny zcela ničí domáci pokoj, nivočí rodinný život, pri čom najväčšiu ztratu trpia dietky, ktoré odpadnú od jemnej lásky a horúcej prítulnosti ku hniezdu rodinnému, túto ztratu badáme zvlášte na surovosti a neokručanosti ich držania, akú prejavujú v celom ich živote. Odvolávam sa znovu na básnika, ktorý tieto pravdy potvrdzuje nasledovne:

«Pekelná pálenka, nešťastná pálenka!
Pre teba vzdychá nejedna dobrá zienka;
Nejedna by rada zo sveta utiekla,
Aby sa sprostila domáceho pekla!
Prekliata besnica, ty si naše domy
Premenila takto na hrozné Sodomy!
Ty si pokoj, svornosť, lásku odohnala,
Ty si zvady, rozbroj, bitky prívola!
Manželia, manželia! Prijmiteže radu:
Ak nechcete mávať v dome hriech a zvalu:
Nepite pálenku, pre Boha, nepite.
Ináč, to uverte, zle s ňou pochodíte.
Bo je to istá pravda, čo sa vraví,
Že pálenka v dome z raja peklo spraví!

Keď sú teda tak veľké a hrozné následky opilstva, samo sebou sa rozumie, že sám Pán Boh vo sv. Písme Starého a Nového Zákona skrze prorokov, skrze apoštolov a skrze svojho jednorodeného Syna určitými a ostrými slo-

vami sa osvedčuje proti strašnej pliage opilstva, ktoré ničí Jeho najvznešenejšiu tvorbu zemskú, človeka, ktorého On na svoj obraz a podobnosť stvoril. Opilec teda nielen že sám sebe škodu robí a do protivenstva prichádza so svojou prirodzenosťou, lež prestupuje aj príkaz boží, pácha teda hriech, pre ktorý mimo záhuby telesnej a časnej, očakáva ho ešte aj trest a pomsta všemohúceho Boha.

Preto vidíme, že opilstvo zatracujú ľudia a učenci každého povolania: bojujú proti opilstvu kňazi, bo však v ňom vidia prameň a príčinu všetkého zla; vidia, že z opilstva pochádzajú tie najhroznejšie hriechy, vidia, že opilstvo kazí náš ľud mravne a duševne, hmotne a telesne; bojujú proti opilstvu lekári, bo mnohonásobne zkusili, že opilstvo je hniezdo rozličných ohavných nemôc; bujújú proti opilstvu učitelia, ktorých k boju tomuto povzbudzuje to ukrutné namáhanie, s ktorým dietky opilcov alebo len pálenku užívajúce dietky, vyučovať musia a pri tom všetkom namáhaní so zármutkom vidia,

Mučedníčka medzi dravcami.

Pomník sv. Cecilie.

že všetka ich práca je márná a darobná proti hlúpotě a blbosti dietok pálenkou zapríčineney niety pomoci, niefo lieku! Zatracujú opilstvo všetci podujímatelia, bo to už zkúsili, že opilec v práci je nestálý, nespoľahlivý, mnoho razy narobí viac škody, jako osohu,

Medzi bojovníkmi proti opilstvu vidíme teda všetkých dobroprajníkov ľudu, zastupiteľov skoro každej triedy spoločenskej, lež nevidíme medzi nimi *všemohúci štát a židov-krčmárov!* Štát nezakročí proti tejto všeobecnej kliatbe a nevšimne si búrlivé prosby obecnstva, aby krajinským zákonom zavrel krčmy aspoň v nedeľu bo práve s pomocou tohoto hnusného zvyku ťažké milliony ťahá z vrecka ľudu! Vláda neusiluje sa obmedziť túto zkažu, bo však pri voľbách prave kandidáti vládnej strany najviac upotrebia túto besnicu, aby opilých voličov ako zvierata na bitunok, na povrázku viedli ku hlasovaniu. Krčmári ale v pálenke preukazujú svoju «lásku» k ľudu: s pálenkou chcejú občerstviť a posilniť utrápených, s pálenkou chcejú ľud poučiť o záležitostach krajinských a obecných. Za šenkom stojac židák, usmieva sa a «priateľsky» víta každého, kto do krčmy vkročí; k službe hotový je každému, núka a podáva tovar svoj, ešte aj viac da, jako si kto žiada, bo on je dobrý a radodajný! Aby dobrej vôle rarobil, sám ponúka svojich hosťov — ale čo je to? Tú dobrotu, to požehnanie, to zdravie, tú silu, čo on druhým tak štedre ponúka, on sám ani len neoblíže! On nie je sebecký, *on len druhému chce «dobro»!* Takto sa vryje do dôvery občanov, oni mu veria a načúvajú ho, ani proroka; s pálenkou svojou stane sa nevyhnutelne potrebným pri každej záležitosti, pri krste, pri svatbe a pri pohrabe; bez neho nevykoná sa nič, bo on s pálenkou panuje nad celou

obcou, čo on povie to je sväté, čo on chceto sa prevedie, čo on zatracuje a za dobré neuznáva, to sa previes nemôže. Hľa, keď občania krčmu jeho navštevovať a pálenku jeho piť začali, ochotne obsluhoval «svojich pánov hosťov», o krátky čas ale on sa stane jediným pánom v celej obci, on sa dá volať «pánom veľkomožným» a občania sú «sprostí, hlúpi, smradlaví chrapúni»!

Či teda krčmár žid o pálenke môže ináč hovoriť ako že ju vychvaluje? Nie, však jej môže ďakovať tú veľkú premenu, že s malým pinklíkom ako neznámý «vykupiteľ» prišiel do dediny a o pár rokov na vozoch odváža svoje imanie. Za tých pár rokov ale všetko si podmanil: skoro každý občan je mu dlžníkom a preto on predáva a hneď aj kupuje prepité majetky úbohých opilstcov!

Drahý číta telu, ktorý si s pozornosťou čítal tieto články, shroz sa nad strašnou kliatbou opilstva! Strašné následky opilstva nech vzbudia v tebe zmužilú odhodlanosť: vytrhnúť sa z pazúrov tejto náruživosti; jestli si ale sám neodvislý a slobodný od obrovskej moci opilstva, a máš príbuzného alebo známého, ktorý je otrokom pálenky alebo iného opojného nápoja, za svätú povinnosť si to považuj, aby si s horlivosťou jedného apoštola usiloval sa ho presvedčiť o istej záhube, do ktorej sa usiluje a všemožne pospiechá. Len keď táto potvora ztratí sa z kruhov nášeho ľudu, vtedy dožijeme sa zdravých, mravných a sebaovedomých mužov, len vtedy budeme vidieť dietky s bystrými očiami a s otvoreným rozumom, len vtedy budú prekvitať mestá a dediny naše! Bože dobrý! Dopraj nám čím skôr dožiť sa tohoto času!

Pohrab mučedelníka.

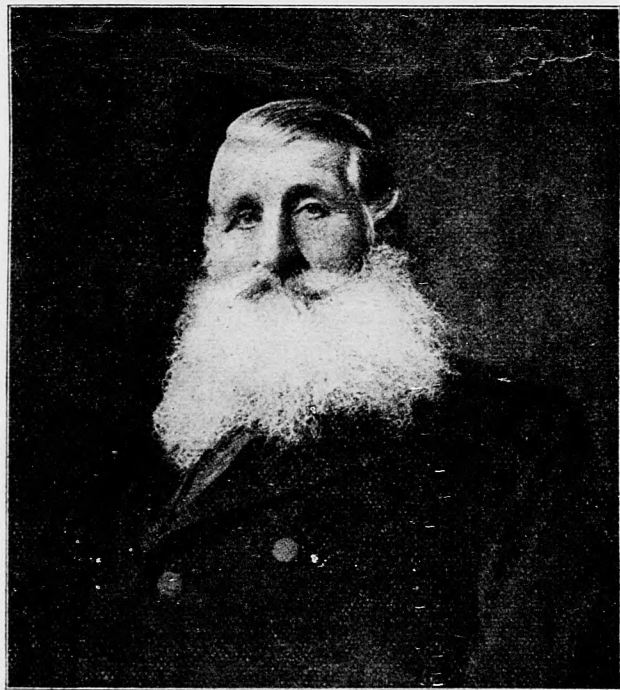
Konštantin XII. nový kráľ grécky s jeho rodinou.

Goltz, nemecký generál, ktorý cvičil turecké vojsko.

Mikuláš cár ruský, z príležitosti 300 jubilea dinastie Romanov.

Gróf Dioniz Andrassy zomrelý veľky dobrodinca chudoby.

Slobodní ochrancí.

Z budapeštanských

Pucovač obuvi.

Sklenár.

ulíc.

Ukrutnosti na Balkáne.

Zavraždeni gréckeho kráľa.

Georg kráľ grécky v utorok 18. marca popoludní po 5. hodine dľa zvyku prechádzal sa so svojim adjutantom v Salonikách. Policia na rozhodnú žiadosť kráľa neporobila žiadne ochranné poriadky napriek tomu, že v Salonikách pomery sú ešte veľmi neriadne. Zrazu priskočil k nemu jeden otrhaný chlap, vyňal revolver a sotva z dialky dvoch krokov strelil na kráľa. Počas vystrelenia vrah skrikol:

— Na, tu máš, to je tvoje!

Kráľ hneď po výstrele hlboko vzdychol, padol do náručia svojmu adjutantovi a hneď ztratil povedomie. Na výstrel so všetkých strán pribehli policajti na miesto útoku a vrhli sa na útočníka, ktorého chytili. Kráľa vyložili na koč a zaviezli do nemocnice, kde o niekoľko okamihov zomrel.

Po útoku vraha zaviedli na mestský dom, kde ho vypočuli. Vrah rozpovedal, že sa menuje Alexander Skinaz a že už viackrát vystrihol kráľa, keď sa šiel prechádzať a vždy pýtal od neho peaiaze. Aj minule dostal, ale málo. Znova predstúpil teda pred kráľa a povedal mu, aby mu dal ešte niečo peňazí. Kráľ síahal do vrecka, aby splnil prosbu, ale útočník to ani nevyčkal, lež hneď strelil na kráľa. Z tohoto uzatvárajú, že prosba útočníka bola len zámienkou, ktorej cieľom bolo, aby sa mohol dostať ku kráľovi.

Dľa iných zpráv útočník povedal, že je socialista a že chce oslobodiť proletariát. Prišli ale aj iné chýry, že Skinaz je anarchista a dávnejšie bol učiteľom. Vrah kráľa ako novšie tvrdia, má byť bulharským poddaným a akoiste bol najatý, aby zavraždil gréckeho kráľa.

Mrtvolu zavraždeného kráľa odviezli do Athén. Gréckej kráľovskej rodine sústrasť vyslovili všetci europejskí mocnári.

Nástupcom zavraždeného kráľa je jeho syn, ktorý už tón nastúpil a na ústavu krajiny príslahu zložil ako kráľ Konštantín XII.

Csornohorci a Srbi pri dobíjaní pevniny Skutari, zvlášte proti katolíckym Albánom páchajú hrozné ukrutnosti. Ponevác nechcú opustiť katolícke náboženstvo a stať sa starovercami, vraždia ich na tisíce. Tieto ukrutnosti ako

aj tá okolnosť, že Černohorci násilienstvom upotrebili uhorsko-horvátskej spoločnosti patriacu parolod «Skodra», k tomu prinútily uhorsko-rakúsku monarchiu a europejské veľmoci, že prísne zakročia proti Černohorcom a Srbom.

O pokoji medzi balkánskymi spojencami a Tureckom veľvyslancovi europejských veľmoci pojednávajú v Londýne.

Knieža-primas v záujme malých hospodárov.

Z príležitosti pojednávania zákonnej predlohy o volebnej reforme v krajinskej snemovni veľmožov 14. marca mohútne slovo zdvihol i najdostojnejší pán knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch a vrelú zaujatost svoju zvlášte za malých hospodárov osvedčil nasledujúcimi slovami:

«Roľnícky ľud v najväčšej miere snáša všetky farchy krajinské. Roľnícky ľud slúži vlasti s obeťou svojej vlastnej krve. Roľnícky ľud je ten, na ktorý štát vždy rátať môže s najväčšou istotou, ktorý nečiní revolúciu, nebúri sa proti štátnym ustanovizňám, jedným slovom, roľnícky ľud najpevnejší základ a uheľný kameň je každého sriadeného štátu, pri utvorení zákona o volebnom práve teda, v prvom rade tomuto ľudu zabezpečiť treba vplyvu pri pojednávaní o krajinských záležitostach.

Kto sa rozepamätá na europejské najposlednejšie revolúcie, ktoré váľaly tróny, panovníkov pozbavovali trónov, kňazov bez príčiny hádzali do žalárov, nemocných opatrujúce mníšky, vyhánaly z krajiny, či všetko páchal ľud roľnícky alebo kňazstvom vedená demagogia klerikálna?

Roľnícky ľud nikdy nečiní revolúciu (Tak je! zo všetkých strán) váži si kráľa, miluje svoju vlasť, poslúcha vrchnpšfam, v úplnej miere zasluži teda, aby volebného práva účastný bol v takom pomere, aký mu príslúcha.

Z tej príčiny žiadam, aby sákonná predloha volebnej reformy modifikovaná bola v záujme triedy malých hospodárov».

Mungovci boja sa volieb.

Prv než 15. marca mungovský snem odročili až do 5. mája, mungovský poslanec menom Guethi pýtal sa Lukácsa, čo má povedať svojim

voličom, keď sa naň obrátia s otázkou kedy budú voľby?

— Povedz im — odvetil Lukács — že budúce voľby istotne budú 31. mája r. 1915.

Mungovský parlament však vzdor tohoto veľmi sa bojí, že ten horúci masťný hrniec prvej sa prekotí a obarí všetkých mungov.

Akcia spojených stránok opozície.

Spojené stránky opozície usniesly sa v tom, že po okresoch celej krajiny, proti hrúzovláde mungovskej vlády čo možno najostrejšiu akciu začnú s 1. aprílom. V mungovskom parlamente 5. mája po prvé predstavi sa Tiszová ztráň. Háby pre týchto drábov sú už ušité. Teraz im len šable brúsia a guľky lejú, aby celý svet vedel, ako si parlamentarizmus predstavuje šialenec Tisza.

B E S E D N I C A.

PRÍCHOD JARA.

Dlhá, fažká, krutá zima,
už sa, chválabohu mňa,
sínko sa dvíha hore;
nižia sa už snáhov sklady,
a lámu sa hrubé ľady
riek, na vodnom priestore.

Kopnejú aj lúky, nivy,
a skovránok spieva sivý,
zvestujú prichod jara;
hospodár okienka malé
v komôrke i pri povale
na maštalách — otvára.

Všetko to nám oznamuje,
že jaro sa približuje,
že príroda ožije;
i teší sa srdce v hrudi,
keď sa život nový budi —
a radostnejšie bije.

Mocný Bože! dajže zdaru
našim domom a chotáru,
daj nám zraviea ku práci;
daj nám dobrošť myslí, ducha,
i čo k spaseniu prislúcha —
prosíme fa, Eudáci.

Upomienka na prvé sv prijímanie.

Istý chapec vo Francúzsku, menom Juraj, ktorý od detinstva vyznačoval sa pobožnosťou a nevinnosťou, s najväčšou horlivosťou pripravoval sa na prvé sv. prijímanie.

Bol vtedy žiakom prvej triedy. V deň, keď mal šťastie prvý raz ísť k sv. prijímaniu, šiel k svojmu učiteľovi, ako bolo vo zvyku v ústave, aby mu sdělil svoje predsevzatie. Iba jedno si pred seba vzal:

— Vzal som si pred seba, že tú bielu šatku na hrdlo, ktorú som včera pri svätom prijímaní na hrdle mal, chcem tak dlho nosiť, až sa dopustím fažkého hriechu.

Učiteľ veľmi zadivený všemožne mu chcel dokázať, že to není tak ľahko zadržat také predsevzatie. — Chlapec však ostal pri tom. Na začiatku, keď druhí videli, že každý deň nosí bielu šatku, ktorú mal pri sv. prijímaní, často sa mu posmievali. Potom ale, keď sa dozvedeli, prečo to čini, obdivovali ho a dali mu pokoj.

Tak riasťol chlapec a s vyznačením dokončil svoje štúdia. Ostal vždy verným svojmu predsevzatiu a bol radosťou svojich rodičov.

Roku 1870. vypukla vojna medzi Prusmi a Francúzmi. Mladík musel ísť k regimentu.

V bitke pri Naus-i bol na smrť poranený. Ta príde k nemu vojenský kňaz a pýta sa ho, či žiada sa vyspovedať.

— Velebný pane! — odvetil vojak — nemám nič na svedomí, čo by ma znepokojovalo, bo pred dvoma dňami som sa vyspovedal. Teraz žiadam len sv. prijímanie a potom — pridaj — mám ešte jednu žiadosť ktorú mi zaiste vyplníte. Tu vedľa mňa leží moja torba, v nej nachádza sa moja biela šatka na hrdlo a ruženec od prvého sv. prijímania. Tie veci sú mi vzácné; pošlite ich mojej matke ako posledný znak mojej detinskej lásky. Matka vie tajomstvo mojho predsevzatia, ktoré som učinil v deň môjho prvého prijímania. Pošlite jej tú šatku, ktorá mi bola tak milá a vzácna a odkážte jej, že som ju nikdy nepoškrnil, iba teraz mojhou krvou, ktorú vylievam za Boha a za svoju vlasť.

Škoda mladého panáčka.

Myslím, že každý vie, čo sú to tie *Kopanice* alebo lazy a najlepšie to vedia páni farári a kapláni, keď ich tak v novembri alebo v decembri okolo večera alebo i neskoro v noci na kopanice k nemocnému zavolajú. Ostatne takmer každý r. k. pán farár, ktorý len trochu rozsiahlejšie kopanice pod zprávu duchovnou má, dostáva k pomoci p. kaplána.

V jednej obci, bolo to na Alžbetu minulého roku v novembri, sedeli staručký pán farár a novovymenovaný pán kaplán pri teplej peci a každému kotúče dýmu vychádzaly z úst po chutnej večere. Rozprávali si, že náš ľud nemôže odolaf tomu nechvalitebnému

Zadovžaujete predplatiteľov pre «Krešťana!»

zvyku, že pri voľbách snemového ablegáta, slepo, bez rozvahy sa dá kúpiť ako nerozumné hoviadko. Pán farár hovoril o tom s boľastou, bo mal pred očami svojich veriacich, ktorí za flašku pálenky aj kocúra na snem vyvolia!

Naraz bolo počuť na chodbe kroky, otrasanie sa od sňahu, šúchanie bôtov a konečne klopanie na dvere.

— Voľno — ozve sa trochu nevrle pán farár, jako by v predtuche, že táto poučná rozprávka nemilo pretrhnutá bude.

— Pochválen Pán Ježiš Kristus! — pozdravuje vstupujúci kopaničiar.

— Na veky...! Vitajte. Čo nového?

— Nuž veru, prosím ponížene, nič dobrého. Mamka nám onezdravely a žiadajú si spovedať sa.

Jako pán kaplán tieto slová počul, hneď počal dým tuhšie pofahovať, aby vraj aspoň ešte doma dokúril, bo vedel, že obrad ten dostane sa jemu, mladému kaplánovi.

— Ej ej, syn môj — hovorí pán farár — nevedel ste si to skôr zmysleť alebo už aspoň rána dočkať?

— Nuž, prosím ponížene, keď to tak zrazu prišlo.

— No, darmo je, pán kaplán — hovoril staručký pán farár — len sa teda už soberte.

Rozumie sa, že pán kaplán sa začal hneď hrabať od teplej pece.

Kopaničiar však, vidiac to, doložil:

— Ach, prosím ponížene ich milosť, veď si naša mamka pána farára žiadajú ku spovedi.

— Čo?

— Veru dajú ponížene prosiť, keďby sám pán farár ráčil tak láskavý byť...

— Hm — povedá pán farár a pozre na veľké, na stene visiace hodiny.

A hodiny klep-klap a tik-tak — a v tom zavrčaly, závažie hnulo sa na dol — a uderila desiata.

— Desať hodín... a takýto čas... no darmo je — povie pán farár a zanecháva príjemné položenie. — A či už kostolník tu?

— Tu, prosím ponížene; sem idúc, stavil som sa uňho.

Konec historiky bol, že sa chudiak náš staručký pán farár sobral a pekne rúče ta šiel vnoci spovedať na kopanice. Pán kaplán umienil si, že vyčká jeho návrat. Popravil lampu, napchal si znovu fajku, zapálil si, a hodil sa na pána farárovo miesto do pohodlnej a mäkkej stolicie.

Chvíľu si rozmýšľal — a konečne umorený, usnul. Naraz počuje vo sne buchot. Zbudil sa, pozrel na hodiny: bolo pol druhej. Starý pán farár premoknutý, premrznutý vojde s kostolníkom do izby.

— Pán kaplán, nuž či viete, prečo si žiadala mňa ku spovedi? — pýta sa v dobrom rozmare pán farár.

— Nuž bezpochyby vám mala niečo zvláštneho sveriť.

— To som aj ja myslel. Ale keď som sa jej pýtal

prečo si výslovne mňa žiadala, povedala, ah, vraj, v takomto ohyzdnom čase by škoda bolo bývalo toho mladého panáčka.

N. Volloy.

«Na korene zlata.»

«Robotnícke Noviny» v prílohe pod týmto nápisom prinášajú nasledujúce dáta o baníckej biede v Štiavnicí:

«V štiavnických baniach a hutách pracuje blízko 2000 robotníkov. Títo zväčša už v svojom 12—13. veku vošli do bane robotovať za 55 halierov dennej mzdy, ktorá sa — v páde otrockej poddanosti — každoročne o 5 halierov zvyšuje. Mzda 22-ročného baníka obnáša teda denne 1 kor. 5 halierov, Má-li robotník tolko telesnej sily, že pri takomto neslýchanom zárobku behom krátkeho času nezhyne, potom môže to doniesť až na 1 kor. 45 halierov. Sú pády síce i na to — ale tých je málo — že akkordný robotník, trafi-li na bohatý kovový prúd, zarobí si denne 2 koruny. To sú dáta, ktoré zdajú sa byť nemožnými, ale ktorých smutnú pravosť dokázu nasledovné úradné počty:

Ihracký Štefan, 37-ročný baník, dľa svojej mzdovej knižočky minulého roku v januári vyrobil 38 kor. 88 hal. Strhnuté mu bolo z toho: na bratskú pokladnu 2 kor. 34 hal., na dlh 9 kor., za múku 26 kor. 65 hal., na hudbu 5 hal., tak že dostal vyplateno 84 hal. Tento «zárobok» v mesiaci júni poriastol na 42 korún, ale v decembri zarobil už zase len 37 korún.

Franc Mašil v januári m. r. zarobil 39 kor. 78 h. Z tohoto zrazili mu: na vojenskú porciu 6 kor., na cestový priražok 3 kor. (ale poriadnej cesty okolo robotníckych domov vôbec nieta), na akúsi pokladnicu 3 kor. 60 hal. a ostatný zárobok, vyjmúc 2 kor. a niekoľko halierov, strhnuté mu bolo na múku a iné veci.

Na naše otázky hovoria nám ďalej, že tento zárobok doplní žena mesačne 8 korunami, ktoré zarobí v štátnej textilnej továrni.

Michal Brtos v 16-tom roku dostal sa do šachty Alžbetinej. Dnes je 34 rokov starý a pracuje ako tesár v bani. Keď začal, dostal 22 krajciarov na deň. Teraz, po 18-ročnej úmornej práci vyniesol to až na 90 krajciarov. Má 4 drobné deti. Žena jeho teraz nemôže do textilky chodiť, bo chystá sa dať piatemu dieťaťu život a tak odpadne i tých mizerných 8 korún. Ich pokrm je: zemiaky, jačmenný chlieb a gomboda. Mäso jedli volakedy v jaseňi posledný raz. Ich byt je 180 cm. vysoký, 3 m. široký a 3 a pol m. dlhý.

Ján Kovačík, baník z Hodrušovej, už viac zarobil. V jednom lepšom mesiaci lanského roku obnášal jeho zárobok 55 kor. 65 hal. Lenže z tohoto «pekneho» zárobku nedoniesol domov ani haliera. Srazili mu: na bratskú pokladnu 3 kor. 34 hal., na dlh 4 kor., «voršus» 20 kor., za múku 26 kor., na hudbu 1 kor. 50 hal., vyplateno dostal 8 hal., za ktoré kúpil si paklík tabaku

a tak išiel z výplaty bez haliera domov, kde ho čakala 8 členová hladná rodina.

Položenie vdov a sirôt je priamo k zhrozeniu. Baník Emanul Bula pracoval 29 rokov na Hodrušovej. Zomrel. Jeho vdova a štvoro detí dostávajú 7 korún podpory mesačne.

Pri lámaní kovu zamestnaní robotníci pri dvanásťhodinovej pracovnej dobe majú 1 kor. 55 hal. dennej mzdy.

V hutách zamestnaní robotníci majú už väčšie platy. 2 kor. 50 hal. a pracujú len 8 hodín denne. Týchto 8 hodín práce prevyšuje ale všetky pekelné muky. Kov slievajúce pece sú rozpálené na 1300 grádov a v blízkosti týchto pracovať musia robotníci,

Pri tejto hroznej práci direkcia dáva robotníkom dobrú radu. Na múry hüt polepené sú plakáty, na ktorých sa robotníkom odporúča, aby čím lepšie. menovite čím masťnejšie sa stravovali, aby takto vzdorovať mohli otráveniu olovom. Táto starostlivá výstraha hľadaná je robotníkom, ktorí zarobia 2 koruny 50 hal. denne!

Musíme ešte poznamenať, že tu nielen robotníkov vykorisťujú takýmto neslýchaným spôsobom, ale i úradníkov. Začiatočný plat zkušku složivšieho podúradníka je 700 korún ročne.» Naozaj, hrozné pomery!!

A čo na to mungovská vláda?

CHYRNIK.

Zdravotný stav sv. otca. Od istého času noviny revercov a nepriateľov katolíctva s úľubou píše o tom, jak ťažko chorý je sv. otec pápež Pius X. Zo všetkých chýrov pravda je iba to, že svätý otec následkom prechladnutia chorľavie, pri tom ale riadne vybavuje všetky cirkevné záležitosti a dáva aj výsluchy.

Z biskupstva veľkovaradínskeho. Michal Gahér mladší, kaplán békéscabánsky, vymenovaný je za farára do Szentjobbu (Bihar. st.) na jeho miesto vymenovaný je Gustáv Terček, kaplán debrecínsky, a do Debrecína je poslaný Franc Rákossy, kaplán orošházskeho.

Velkonočné sviatky v hlavnom meste vo všetkých chrámoch Božích odbovované boli za zýčajných pobožností. Obecenstvo hlavného mesta v obrovskom počte súčasťnilo sa pri obradoch Veľkého Týždňa a slávnostne zasvätilo i 25. marca ako sviatočný deň Matky Božej.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbrie pobožnosti svätého týždňa, za pomoci celého ústredného duchovenstva osobne odbovoval v sídelnom chráme. V tunajšom divadle cez veľký týždeň prednášali hru: «Život, umučenie a smrť Ježiša Krista». Túto hru za veľkej zaujatosti obecenstva vo Viedni predstavili 200 rázy, v Budapešti 70 rázy a mnohokrát aj po iných mestách. — Minule zomrelý gróf Dioniz Andrassy, na učiteľský internát, ktorý postaví majú v Košiciach, ako základinu

poručil 700 tisíc korún. V tomto ústave zadarmo alebo za ľavné ceny s celým zaopatrením vyučovať majú 200 školských detí zo stolíc: Abauj, Gömör a Zemplén. Za tohoto veľkého dobrodince v r. katolíckom a gr. katolíckom kostole minule odbovovali slávnostné zadušné služby Božie. Milodary obetovali: dr. Melchior Takács praelát praemonštratských kňazov na sv. hrob kostola obce Szilvásapáti 20 kor., Ján Juszko katechéta 40 k., Jozef Matusesák farár obce Alsókörtvélyes na Vranovský dom Piusa zosťaralých a chorých kňazov 100 kor., na domoveň sv. Jozefa opustených dietok 10 kor. — Na chlieb sv. Antona: pani Adalberta Szauberer 4 kor., Alžbeta Szegényi 4 k. 36 h., Ján Zselénszky farár z Jaszóujfalu 10 kor.

Chýry zo Sáriša. Prešov: Tunajšia sporiteľňa a spolková banka, minule vydržiavaly riadne ročné shromaždenie. Oba ústavy zakľúčily rok s dobrým úspechom. — Gabriel Richtársik, mestský úradník, ku základine, ktorú složil pre siroty mestských úradníkov, aj v tomto roku daroval 100 kor. Na domoveň slepých darovali: Adalbert Zaborovszky, praepošt, farár prešovský, 10 kor.. Otilia Usz 10 korún a ženské širáky zo slamy, firma Buchinger a Moskovics kartún, v cene 200 korún. Ku mestskej assentírke z povolanych 218 vojopovinných dostavilo sa 115, z ktorých odobrili 36. — V meste 9. marca objavil sa zbešný pes, následkom čoho mestský kapitán na 40 dní nariadil zátvor všetkých psov. — *Stankahermány*: Tunajší obľúbený odpust 7-boľastnej Panny Marie s veľkou slávnostou odbovovaný bol 14. marca. Asi 700 veriacich i z okolia pristúpilo ku svätým sviatosťam. Hrubú sv. omšu slúžil Ondrej Mihajla, farár obce Frics, a za všestrannej hlbkej pozornosti slávnostnú kázeň držal Ján Kurimszky, radca svätej stolice biskupskej a farár obce Szinye.

Chýry zo Spiša. Stoličné jarné zasadnutie vydržiavať sa bude 9. apríla. — V novovesskom železničnom parku dňa 17. marca v noci zastrelil sa 30-ročný natierračský tovaryš Eugen Holovsky. Mesto Nová Ves na vyvinovanie polície dostalo štátnej podpory 5000 kor. — V Levoči zomrel Samuel Binder v 83. roku života svojho. Nebohy roku 1848/9. v boji za slobodu Uhorska bol delostreleckým poručikom. — V Podhradí 9. marca po dlhom trápení zomrel všeobecne vážený mäsiar a hostinský Karol Weiser v 62. roku života svojho. Ako veľký lovec pred svojou smrťou vyslovil tú žiadosť, aby na rakev na miesto vencov položili mu čatiny a aby ku hrobu niesli ho jeho loveckí spoločníci. Obe žiadosti boli mu vyplnené. — V Gelnici na prvý dobytčí jarmok prihnali 300 kusov rožného statku, z toho predalo sa 89 kusov. Najbližší dobytčí jarmok bude tam 16. júna. — V Nižnej Lesnej Jakub Francz v opilom stave 8. marca spadol do hnojnice a utopil sa v nej. Hľa, potupný koniec korhefa! — V Markušovciach 12. marca v gazdovskom dvore Edmunda Mariáššyho vypukol oheň, zhorelo bývanie gazdu. — V Mafašovciach od 18-ho do 25-ho mája budú sv. missie; vydržiavať ich majú budapešťianski lazaristi Jozef Danielik a Jozef Báthora. — V Kac-

vine na uprázdnenú druhú učiteľskú stanicu vyvolili Korneliu Grodovsk, doterajšiu učiteľku obce Garamszentmiklós. — V Magure v noci z 18. na 19. marca napadlo na 22 centimetrov sňahu.

Učiteľské duchovné cvičenie. Rímsko-katolícki učitelia hornoturčianskeho dekanátskeho okresu 13. marca držali na Vrútkach duckovné cvičenie pod vedením žilinského františkánskeho kvardiána Honoráta Bogovského, za tým všetci odbavili veľkonočnú sv. spoveď.

Smrtné nešťastie. V Košiciach pri veľkom upratovaní jeden kus náradia spadol na 16-mesačné dieťa poštového úradníka Bélu Spiesu. Ubohé dieťa zomrelo naskutku.

Matky-vražednice. Z Dolného Kubína sdeľujú, že v Rabči manželka Jozefa Panačeka rod. Maria Kapreny veľmi zle nazívala so svojim mužom a s mužovou matkou. Uďajne v žiali nad týmto na jar minulého roku odohnala si 3mesačný a teraz vo februári 5mesačný plod. Polhorská žandarmeria toto vystopovala a hriešnu matku odvieďla do väzenia okresného súdu v Námestove. — V Tvrdošíne slobodná 26ročná Anna Baráčkova porodila dieťa, ktoré zahrdusila a skryla v maštali. Žandarmeria aj tento zločin vystopovala a mrtvolu dieťaťa našla v maštali pod mostinami. Hriešnu matku žandári odovzdali okresnému súdu v Trstenej.

Zadlával ho vlak. Neďaleko železničnej stanice Puchó (st. trenčianska) rýchlik, ktorý jachal zo žiliny do Budapešti, pred pár dňami zadlával podomového kupca Ďura Ivana z Brusna v stolici zvolenskej. Nešťastného človeka ešte živého zaviezli do nemocnice v Žiline, ale tam o niekoľko hodín zomrel. Oplakáva ho manželka a dcérka. Nešťastný človek sám si bol na príčine svojej smrti, lebo od pár týždňov tak pil, že takmer nikdy nebol triezvym.

Diamanty tureckej koruny v zálohu. Dľa amsterdamskej zprávy jedna holandská banka tureckej vláde na diamanty tureckej koruny požičala 24 mill. korún.

Konsula Prochásku preložili. Jeho veličenstvo kráľ prizrenského konsula uhorsko-rakúskeho, Oskara Prochásku, ktorého záležitosť bola narobila tolko hluku, preložil do Rio de Janeira v Južnej Amerike. Že kto bude nástupcom Prochásku v Prizrene, ešte neni rozhodnuté.

Zatkli falšovateľov peňazí. V obci Harkács (st. gemerská) žandársky strážmajster Lénárd objavil veľkú bandu falšovateľov peňazí. Siedmych členov bandy už zatkli. Žandarmeria ďalej stopuje.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krešťan». «Krešťan» už cez XX. devätnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny krešťan číta a predpláca len «Krešťana».

Z Nitrianska.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Prosím uctive o uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťane».

S uprimnou radosťou sdeľujem našim bratom všetkých krajov Uhorska, že sa už aj u nás začína ľud prebúdzat. Daj Bože, aby v tom vytrval. Veď aj pre náš ľud peknějšího a osožnejšieho nedá sa ani myslieť, ako keď vstúpi do Katolíckej ľudovej Jednoty a v celom verejnom živote pridžia sa politiky krešťanskej ľudovej strany. Toto dvoje je najpotrebnejšie našemu ľudu. Ja preto prosím všetkýek mojich bratov a krešťanskýbh spoluobčanov, ktorí ešte nevstúpili do Katolíckej ľudovej Jednoty, nech to čím skorej urobia, v politike a vo verejnom živote ale nech sa držia krešťanskej ľudovej strany a vyhýbajú mungom, ako diablom z horúceho pekla.

Ludomil z Ch.

***

Richvald (Kristályfalu).

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Velactený pán redaktor! K povzbudzeniu druhých prosím ráčte popriať miesta týmto mojím pár riadkom v našom milom «Krešťane».

Do našej farnosti, ktorá teraz s filiálkou Hafkou dovedna len 560 duší počíta, z ktorých cigánov je 30 — ostatní veriaci asi 400 duší nachádzajú sa v Amerike — chodí teraz «Krešťan» v 42, «Svätý Adalbert» v 30, «Posol b. Srdeca Ježišového» v 20, «Svätá Rodina» v 14 a «Kráľovna Sv. Ruženca» v 8 výtiskoch. Katolícka ľudová Jednota má 70, Spolok Sv. Vojtecha 25 a Spolok krešť. striezlivosti 110 údov.

Lanského roku prišlo do našej farnosti z Ameriky asi 70.000 korún. Narodilo sa 31 detí.

Ostatné fašiangy mali sme i toho roku celkom tiché a veľmi krásne, pri sv. prijímaní bolo 116.

S krešťansko-ľudovým pozdravom

Jeden občan.

Spisy redakcii zaslané.

Requiem aeternam. Pohrebný kat. slovenský spevník pre organistov s *notami*. Obsahuje obrady pohrebné, Libera me, Officium defunctorum. 103 piesne, z nich 14 v maďarskej reči, modlitby pri pohrebe, tri pohrebné reči. litánie za zomrelých atď. Strán 176. Cena výtisku v skvostnej väzbe 4 koruny.

Requiem aeternam. Pohrebný kat. spevník pre ud (bez nôt). Cena viazaného výtisku 72 halierov.

Alleluja. Modlitebná poučná a spevácka knížka s nôtami pre katolíkov. Druhé opravené a zväčšené vydanie. (8—16.000.) Cenv dľa akosti väzby 3, 5, 7 korún. — 608 strán. Na 240 stranách sú modlitby a poučenia a na 368 stranách piesne a obrady s nôtami zaopatrené.

Alleluja, spevník katolícky s nôtami a obradami, 368 strán, II-hé vydanie (5000). Ten istý spevník, ktorý

je k Alleluja knižke priviazaný. Cena viazaného výtisku 2 koruny.

Knižky možno dostať v hornouhorských knihkupectvách a u pôvodcu: Štefana Janovesik, farára v Likavke, o. pošta: Liptó-Rózsahegy.

Cesta kríža a tajemstvá ruženca. Cena 10 hal. Vydal dr. Jozef Janda, dekan-farár, Nitrapereszlény.

Odkazy redakcie.

O. K. O. Príhlasy ku krajinskej púti do Ríma poslať treba na Katolícku ľudovú Jednotu Budapešť, IV., Františkánsky plac 7, II. poschodie.

I. Sv. P. Čo vystalo pre nedostatok miesta, príde v nasledujúcom čísle.

Každý hospodár, prv než by kdekolvek objednal si potrebné motor stroje, nech vo vlastnom záujme s úplnou dôverou obráti sa na motorovú, po celej krajine známu fabriku Ludvika Kállai-ho, Budapešť, VI. Gyár-utca 28, kde za najlepšie uznané motor mlatiačky k dostaniu sú i na čiastočné zplácanie.

Krajinská púť do Benátok a do Ríma!

Púť do svätého mesta pohne sa 28. apríla. Svätá púť táto trvá päť dní a tiahne cez Benátky. Pútnici III. triedy za cestu a úplné zaopatrenie platia 115 korún. Pútnici IV. triedy jestli so sebou donesú potravu, platia 80 korún

Blížšie vysvetlenie dáva ústredná kancelária Katolíckej ľudovej Jednoty Budapešť IV. Františkánsky plac 7. číslo, II. poschodie.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena:

na celý rok ... .. 4 koruny,
na pol roka ... .. 2 koruny,
na štvrt roka ... .. 1 koruna.
Do Pruska: na celý rok 6 korún.
Do Ameriky: Na celý rok 8 korún.

Administrácia Kresťana

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmenky pre každého.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 27. marca

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová ... .. kor. 23:10—23:75
» stolnobelohradská, nová... .. « 22:95—23:55
» peštianska, nová ... .. « 23:00—23:65
« banátska, nová... .. « 23:45—24:25
Raž prvotriedna ... .. « 19:25—19:45
« druhotriedna ... .. « 19:05—19:25
Jačmeň nový, prvotriedny ... .. « 18:40—19:00
Ovos prvotriedny ... .. « 21:00—21:80
« druhotriedny ... .. « 20:00—20:50
Datelinové sáme , červená datelina ... .. « 200:00—210:00
« lucerna ... .. « 110:00—136:00
Otruby drobné ... .. « 12:00—12:26
« hrubé... .. « 12:00—12:20

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17:60	17:30	17:00	16:70	16:20	15:80	15:20
č.	7	7½	8				
K.	14:80	13:80	10:40				

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Šošovica čistá ... .. kor. 36:00—56:00
Hrach lúpaný ... .. « 30:00—32:00
Hrach nelúpaný, čistý ... .. « 30:00—32:00
Rasca (kmín) ... .. « 81:00—81:00
Mak ... .. « 135:00—136:00
Kukurica ... .. « 18:30—18:60
Konopné sáme ... .. « 29:50—31:00
Proso ... .. « .....
Fazula strakavá ... .. « 25:00—26:00
Fazula veľká biela ... .. « 22:00—23:00
Zemisky (hornouhorské) biele ... .. « 6:20—6:50
« ružové ... .. « 8:40—9:00
« žlté ... .. « 8:00—11:10

Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska ... kor. 159:00—160:00
Slanina mestská 4-kusová ... .. « 128:00—129:00
« 3-kusová ... .. « 139:00—140:00

Koloniálny tovar:

Petrolej fiumánsky, krištálový ... kor. 45:00—46:00
« White-Star (***) ... .. « 40:00—40:00
Cukor v klobúkoch ... .. « 84:00—84:50
« kockový ... .. « 88:50—89:00
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill ... .. « 64:50—65:00

Rušeň!

!! S 18 prvými vyznaceniami !!

Ludvik Kállai motor dielna

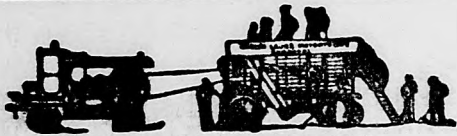
Budapest, VI. ker., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvreliej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlažbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

Uplná záruka za výborné mlátenie.

!!! Jedina novota !!!

Najjednoduchjší a najdokonalejší mlažebný stroj prítomnosti

Bez strojníka ľahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami sľamou krytými.

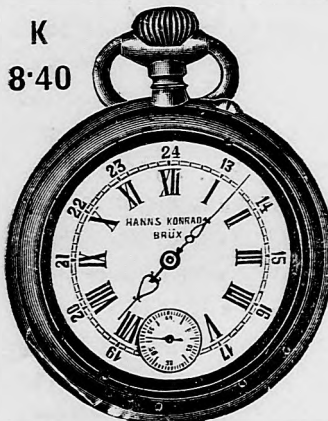
Osobytá trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mláteniu a ku siatu atd.

Ludvika Kállai, ktoré sa v našej vlast najlepšie podarili. Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Lacné dobré strieb. hodinky

ako príležitostné dary pre chlapcov.

K
8:40

probované. Trojročná záruka na písme. S pošť. dobierkou zasiela prvá dielňa hodin

HANNS KONRAD,

cis. a kráľ. zásielca Brúx, číslo 3337. (Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému posielala sa zdarma a franko.

Ohlas a upovedomenie.

Dávame úctyplne na vedomosť ctenému obecnstvu, že naša šporkassa od roku 1913. I. januára začnú od vkladov do šporkasse 4 1/2% úroky, teda bez všetkého odtiahnutia, platíť bude.

Directia
Poprad-Felkanskej Šporkassy
v Poprade.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, ľepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snah mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Metove poste.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 130 cm. dlhá, 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shtovujeme vo veľkosti dia vole. Trojdiľovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— ľepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korún franko s pošťovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 134. pri Pilsen (Čechy).**

Učňa

hľadám na klampiarske remeslo **Dvorák**, Nagyapolcsány.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Laoné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, ľepšie 2 koruny 40 hal.; prima pelbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi ľajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele ľajnové 10 K; najľajnejšie papierie z prs 12 K, ľri oblednani 5 kg. franko.

Hotové poste z hustej tkniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podblavky 8 K, 8 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrázkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s pošťovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopvedné návrat peňazi obširny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz
č. 826., (Čechy.)

Oznamy prijíma

administracia

„Krestan“

BUDAPEST

Szentkirályi-utca 28.

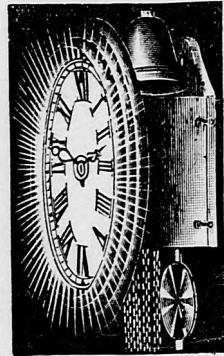
Najlepší český výrobok!

Mužské košeľe z bieleho plátna a s golierom po K 1.65. Vojenské košeľe z bieleho plátna po K 1.58. Ženské košeľe z bieleho plátna po K —.95. Zástery módných vzoriek po K —.85. Spodné nohavice z bieleho krisetu po K 1.45. Černé atlasové sukne po K 4.25. Krysetové sukne po K 2.60. Žiadne riziko. — Výmena povolená alebo návrat peňazi! Objednajte ešte dnes u známej firmy

Ján Opočenský
vo STARÉ PACE.
(Čechy).

Budiček s hlasom vež. zvona.

No. 4434. I-a kvality, so strojom 30 hodinovej chodby, bijúcim celé a po hodiny, s veľmi hlasným zvonom, v hladko polirovanom ráme 0 cm. veľkosti, s číselníkom pod sklom, s tromi zlatobronzovanými pondusami, s trojročnou zárukou na písme len **7 kor. 80 hal.**

No. 4434 1/2. S oziareným číselníkom v noci K 8:40.

Najlacnejšie okrúhle hodiny do kuchyne, bez budička, s 30 hodinovým strunovým strojom, priemeru 16 cm. K 3:20.

Riziko vytvorené! — Zámena povolená alebo návrat peňazi. S pošťovou dobierkou zasiela prvá dielňa hodin

HANNS KONRAD,

c. a k. dvorný zásielca Brúx, číslo 3340. (Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému zasiela sa zdarma a franko.

Pri objednávkach na naše ohlasy,
prosíme odvolávať sa vždy na
naš časopis.

Husle pre žiakov ku koncertom.

Najlepšie dobroby výtečného vyhotovenia. No. 112 1/2 husle pre žiakov 4/4 veľkosti s plamenovaným politirovaným dnom K 5:80. No. 113 1/2. Školské husle 4/4 veľkosti s pekým plamenovaným politirovaným dnom, ľepšej kvality K 6:50. No. 114 1/2. Školské husle 4/4 veľkosti s pekne vyloženým, plamenovaným politirovaným dnom, veľmi obľúbená sorta K 7:60. — Školské husle s náčiním z ebenového dreva, dobrého hiasu a vyhotovenia K 8:40, 9:—, 10:80. No. 212 1/2. Husle ku orchestrom s náčiním, z ebenového dreva K 16:80. Sľáčiky po K —.90, 1:10, 1:50, 2:—, 2:20 a vyše. — Harmoniky k fahaniu a ústné, okariny, klarinetty, hudobné nástroje, gramofony atd. v najhohatšom výbere. — Žiadne riziko! — Zámena povolená alebo návrat peňazi. S pošťovou dobierkou alebo pri voprednom doposlani peňazi zasiela cis. a kráľ. dvorný zásielca

HANNS KONRAD,

vývozný dom Brúx, číslo 3346. (Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému posielala sa zdarma a franko.